

Ammerud skole – Kapittel 9A

Plan for et trygt og godt skolemiljø

Forord

Alle elever på Ammerud skole har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring. Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking. Begrepet krenkelser skal tolkes vidt og omfatte direkte handlinger som mobbing, vold, diskriminering og trakassering, men også mer indirekte som utestenging, isolering og baksnakking.

Det avgjørende utgangspunktet for vårt arbeid er elevens opplevelse. Likevel er det ikke slik at enhver kritisk ytring eller uenighet mellom elevene er krenkelser. Skolens samfunnsmandat er å lære elever å tenke kritisk, og til å kunne akseptere og respektere ulike meninger og overbevisninger.

På Ammerud skole ønsker vi å forberede og gjøre elevene i stand til å kunne mestre sitt eget liv og sin egen psykiske helse, ta sosialt ansvar og vise medborgerskap. Vi ønsker å utvikle elever som er:

- Trygge på at voksne vil dem vel, ser dem og passer på dem.*
- Rause og omsorgsfulle ved å inkludere alle, ta vare på hverandre og skolen.*
- Modige til å stå opp for seg selv, hjelpe sine medelever og våge å heve sin stemme.*

"Plan for et trygt og godt skolemiljø" legger føringer på hvordan Ammerud skole arbeider for å skape et trygt og godt skolemiljø (jf. § 9 A i opplæringsloven), og hvordan skolen håndterer krenkelser.

I vårt arbeid er det tre viktige forutsetninger som må ligge til grunn:

- Ammerud skole skal drive et aktivt, dynamisk og systematisk arbeid for å fremme et trygt og godt skolemiljø.*
- Alle ansatte på Ammerud skole har en plikt til å følge med, undersøke, gripe inn, varsle og sette inn tiltak når de får mistanke om eller kjennskap til krenkelser.*
- Skolen og hjemmet har en åpen og god kommunikasjon.*

Elever og foresatte skal møte voksne ved Ammerud skole som har kompetanse, vilje og mot til å gjøre sitt ytterste for å skape et trygt og godt skolemiljø. **De skal oppleve og erfare å bli tatt på alvor når de har en bekymring.**

Oslo, August 2018

Kiet Minh Dang
Rektor

Osloskolen

ET HELHETLIG, LANGSIKTIG OG SYSTEMATISK ARBEID

Å opprettholde og videreutvikle et trygt og godt skolemiljø krever et helhetlig, langsiktig og systematisk arbeid. Vår "Plan for et trygt og godt skolemiljø" er bygd på boken "Håndtering av mobbing i skolen" skrevet av Geir Mosand og Erlend Moen.

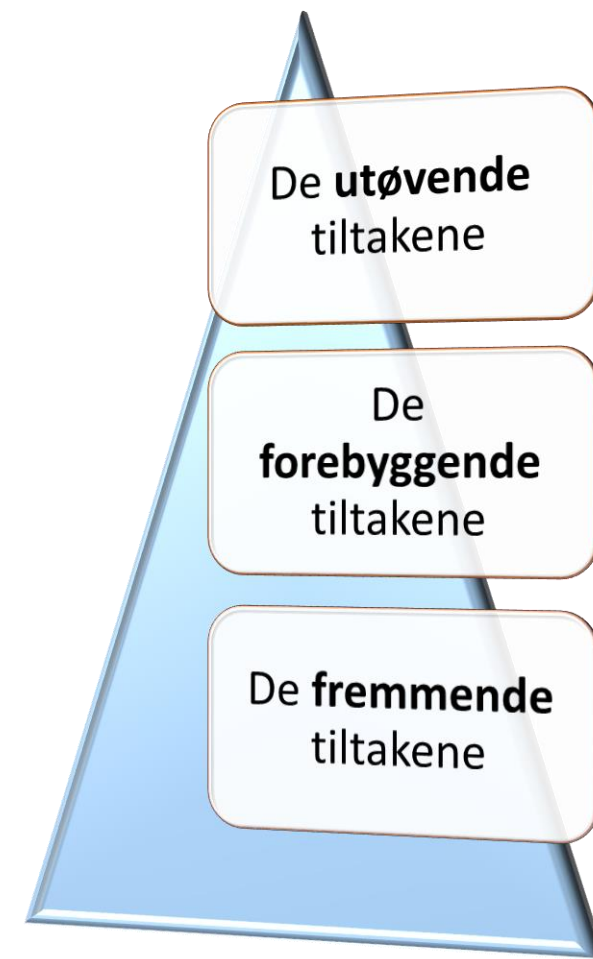
Arbeid med å skape et trygt og godt skolemiljø på Ammerud skole er tredelt:

- Ammerud skole skal gjennom fremmende tiltak sørge for å skape et trygt og godt psykososialt skolemiljø.
- Ammerud skole skal ved forebyggende tiltak forhindre at elever blir utsatt for krenkende atferd eller mobbing.
- Ammerud skole skal ved utøvende tiltak avdekke og stoppe krenkelser og mobbing inntil den opphører helt.

Gjennom systematisk arbeid over tid for å skape et trygt og godt miljø for alle elever, og forebygge forekomsten av krenkende atferd, vil alle elever kunne oppleve et mobbefritt skolemiljø som er preget av trivsel og inkludering og en opplevelse av tilhørighet. Vårt arbeid med å forebygge og motvirke krenking vil ikke lykkes dersom det ikke samtidig arbeides langsiktig og målbevisst med det som har størst effekt, nemlig å utvikle:

- motiverte elever om trives
- trygge elever som vet at voksne ser dem, lytter til dem og vil dem vel
- harmoniske elever som har et godt forhold til sine lærere
- modige elever som står opp for seg selv, hjelpe sine medelever ved å heve sin røst
- rausere elever som bidrar til et positivt skolemiljø for seg selv og sine klassekamerater
- nysgjerrige elever som får god faglig støtte hver dag

Et godt skolemiljø er avgjørende for elevenes læring. Sosialt trygge elever har gode forutsetninger for læring. Ammerud skole ønsker at alle elevene skal oppleve at de har en trygg og god skolehverdag.

Osloskolen

TRYGT OG GODT SKOLEMILJØ PÅ AMMERUD SKOLE

FREMMENDE TILTAK

Skolekultur

- En god mangfoldig skolekultur
- En ansvarsbevisst skoleledelse
- En relasjonsbasert klasseledelse
- En positiv lærer-elev og elev-elev relasjon
- Et tillitsfullt skole-hjem samarbeid

Verktøykasse

- Årshjul for trygghet og trivsel
- Hva kan vi forvente av hverandre?
- Idèbank med tipsplakater/metoder/opplegg

FOREBYGGENDE TILTAK

Bevissthet og kunnskap

- Kunnskap om definisjonen
- Kunnskap om regelverket
- Kunnskap om hva vi skal se etter
- Kunnskap om aktivitetsplikten
- Kunnskap om forhold ved skolemiljøet

Verktøykasse

- Plan for et trygt og godt skolemiljø
- Plan for kompetanseheving
- System for oppfølging av elevenes faglige og sosiale utvikling

UTØVENDE TILTAK

Plikt til å handle

- Mistenke
- Avdekke
- Følge opp
- Veien videre

Verktøykasse

- Metode for avdekking av skjult mobbing i klassen "Innblikk"
- Aktivitetsplan
- Elevundersøkelsen

DE FREMMENDE TILTAKENE

*"Kultur skaper ikke mennesker.
Mennesker skaper kultur"*

Margareta Rønneberg

*"Jeg går i en så fin
klasse nå.
Ingen her er populære"*

En skolekultur som dyrker mangfold

Skolekulturen handler om hvilke holdninger, normer, verdier og virkelighetsoppfatninger skolen bygger på, og hvordan disse viser seg i praksis. I en skolekultur som fremmer trivsel og læring, har alle elever en verdsatt sosial rolle. Barn er forskjellige, med ulik bakgrunn, ulikt temperament, ulik modenhet og forskjellige styrker. I en skoleklasse er det barn fra svært ulike familier og forskjellige bakgrunn. Det er begavede barn, barn med lærevansker og diagnoser og barn med motorisk uro. Ikke minst eksisterer det ulike grad av selvhevdelse og egoisme, som begge er sårbarhetsfaktorer for å oppleve ekskludering. Allerede når barn begynner på første trinn, danner de seg raskt et bilde av hvem som er sårbare, hvem som kan lese, hvem som er hjelpsomme, hvem som kan knyte skolissene sine, hvem som fort blir sint eller lei seg. Barn aksepterer og tåler denne forskjelligheten. Det er viktig at skolens ansatte i sitt arbeid støtter og forsterker denne aksepten.

Ammerud skole er en stor flerkulturell skole. Det språklige og kulturelle mangfoldet er en berikelse for fellesskapet på skolen. Det at elevgruppen er mangfoldig innebærer også at vi må forholde oss til mange komplekse utfordringer og ulikheter som en del av skolehverdagen. For å ivareta barnas iboende aksept for ulikheter er det viktig å utvikle en kultur med tydelige forventninger til hverandre. Hva forventer vi av hverandre som elever, som ansatte, som skoleledere og som foresatte ved skolen? På Ammerud skole har vi utarbeidet klare og tydelige forventninger til hverandre. Dette fordi vi ønsker å utvikle en skolekultur som dyrker mangfoldet.

Hva kan vi forvente av
hverandre?

Til "Trygt og godt skolemiljø
på Ammerud skole"

En skoleledelse som tar ansvar

Skolens ledelse er helt sentral i arbeidet med å skape en skolekultur der alle elever opplever trygghet. Forskning viser at skoleledelsen har en indirekte påvirkning på skolemiljøet gjennom ansatte, elever og foresatte. På skoler der hvor skoleledelsen har tillit hos disse, og der hvor skoleledelsen "tar aktiv styring" gjennom å opptre kollektivt, forekommer det mindre krenking og mobbing. Arbeid for et trygt og godt skolemiljø krever derfor en tydelig skoleledelse som tar aktiv del i å lede og samordne innsats fra alle.

På Ammerud skole vil skolemiljøsaker bli møtt av en profesjonell skoleledelse som er åpen for at krenking og mobbing kan forekomme. I tillegg til å være åpen på at dette kan forekomme, må skolens ledelse også utvise holdning og kunnskap om at krenking kan stoppes. Når en elev, en foresatt eller en ansatt kommer med en bekymring om en elev, skal de bli tatt på alvor. Elever som er ulykkelige og som ikke har det trygt og godt, er preget av sterke følelser. Disse elevene skal aldri bli ignorert. Sterke følelser som blir møtt av en profesjonell skoleledelse vil virke beroligende og dempende. Skoleledelsen skal i alle saker opptre ivaretagende, sterk og handlekraftig. Med dette mener vi:

- ✓ Ivaretagende innebærer å være genuint interessert.
- ✓ Sterk betyr å tåle det som måtte komme av kritikk og uttrykk for følelser.
- ✓ Handlekraftig betyr å fatte beslutning som blir iverksatt.

Foresatte som er bekymret vil med andre ord bli møtt av en skoleledelse som tar deres bekymring på alvor. Skoleledelsen skal utvise en vilje og et ønske om å ta tak i foresattes bekymringer.

[Henvendelser fra foresatte](#)

[Til "Trygt og godt skolemiljø
på Ammerud skole"](#)

Relasjonsbasert klasseledelse

John Hattie har i boken *Visible Learning* fra 2009 omtalt klasseledelse som det å skape gode betingelser for faglige og sosial læring i skolen. Relasjonen lærer-elev anses for å være helt grunnleggende i god klasseledelse. Omfattende forskning dokumenterer at relasjonen mellom lærer og elev er en av de viktigste faktorene for utvikling av gode læringsmiljø og elevenes læringsutbytte av skolen. God klasseledelse innebærer at læreren, basert på nødvendig kunnskap og ferdigheter, tar regien på hvordan klassen utvikler seg med tanke på relasjoner, strukturer, klima og normer i klassen. En lærer som behersker klasseledelse, vil med andre ord lykkes i å skape en klasse der risikoen for at noen elever utsetter andre for mobbing er minimal.

På Ammerud skole betyr god relasjonsbasert klasseledelse at alle lærerne tar aktivt ansvar for å utvikle en praksis som ivaretar balansen mellom kontroll/tydelighet og nærhet/positiv relasjon til elevene i deres undervisningspraksis. Dette ved å etablere og opprettholde:

- ✓ Støttende faglige relasjoner i klasseledelse gjennom tydelig oppstart av en læringsøkt, god og tilpasset gjennomgang av lærestoff og faglige samtaler og veiledning om læringsprosesser, læringsresultater og tilbakemeldinger.
- ✓ Gode sosiale relasjoner til alle elever i klassen slik at hver og en føler seg respektert, anerkjent og verdsatt.
- ✓ God arbeidsro gjennom øving og terping på tydelige og forutsigbare regler og rutiner.
- ✓ Motivasjon og mestring gjennom aktivisering av elevenes forkunnskaper, samt skape et klima for læring og mestring gjennom refleksjon over egne læringsprosesser.
- ✓ Tydelige forventninger til elevenes mestring av læringsaktiviteter.
- ✓ En positiv og støttende læringskultur gjennom å legge til rette for et godt samarbeid og gode relasjoner elevene i mellom.

Positiv lærer-elev-relasjon og elev-elev-relasjon

Positiv lærer-elev-relasjon og elev-elev-relasjon er grunnleggende for trivsel og trygghet på skolen. Skolen er den plassen der flest utvikler sosial kompetanse. Lærerne må skape en kultur for at mangfoldet er akseptert, og for at elevene opptrer fint ovenfor hverandre.

En av de viktigste faktorene som avgjør om eleven blir likt av sine medelever, er hvordan læreren møter den enkelte elev. Måten læreren henvender seg til en elev på, har større innvirkning på hvordan denne eleven oppfattes av medelever enn denne elevenes eventuelle negative atferd.

På Ammerud skole er det lærerne som har ansvar for at klassen fungerer positivt, blant annet gjennom sine egne relasjoner til elevene og ved å regulere samspillet mellom elevene. En viktig forutsetning for at elevene skal behandle hverandre med respekt og velvilje, er at læreren alltid er høflig, vennlig og respektfull i sin omgang med elevgruppen og enkeltelever, også i konfliktsituasjoner. Læreren er videre en svært viktig rollemodell når det gjelder sosial samhandling i skolen. Elevene merker seg hvordan læreren forholder seg til ulike elever, og vil bruke dette som en referanse for hvordan de selv kan tillate seg å oppføre seg overfor hverandre. Lærere som er respektfulle og inkluderende i sin omgang med elevene, vil legge et godt grunnlag for positivt samspill også mellom elevene.

Med god lærer-elev-relasjon menes:

- Lærer som klarer å etablere positive relasjoner til elevene sine, skaper mer aktive elever i klassen som blir bedre likt av medelevene.

- xx

Med god elev-elev-relasjon menes:

- Elever som er raus og som unner hverandre å lykkes
- Elever som hjelper hverandre og som sier fra til en voksen når noen har det vanskelig
- Elever som inkludere alle i fellesskapet.

Tipsplakat
Lærer-elev-relasjon og
elev-elev-relasjon

Til "Trygt og godt skolemiljø
på Ammerud skole"

Et tillitsfullt skole-hjem-samarbeid

Et godt og tillitsfullt samarbeid mellom hjem og skole er viktig for å legge til rette for læring og trivsel. I skolens formålsparagraf, § 1 i opplæringsloven, heter det at opplæringen skal: *"... i samarbeid og forståelse med heimen, opne dører mot verda og fremtida og gi elevane og lærlingaene historisk og kulturell innsikt og forankring."*

Samarbeidet er et gjensidig ansvar, men det er skolen som skal ta initiativ til, og legge til rette for, gode dialoger, slik at foreldre og skolen kan komme fram til felles beslutninger til beste for elevenes trivsel, trygghet, læring og utvikling. Det er viktig at foreldre støtter opp under skolens arbeid med å skape et trygt og godt skolemiljø:

- Dette ved å bidra til å skape en inkluderende skole, hvor elevene lærer og trives sammen. Vis at du bryr deg, både om eget barn og om at de andre elevene har det bra på skolen. Delta på klassearrangement, og bli kjent med de andre barna i klassen og foreldrene deres.
- Det kan av og til være vanskelig å oppdage at elever ikke har det godt på skolen. Si fra til læreren eller en annen på skolen hvis du er bekymret for ditt barns eller andre barns trivsel

På Ammerud skole skal det være lav terskel for å melde i fra om bekymringer. Alle foreldrehenvendelser skal bli tatt på alvor. Som forelder på Ammerud skole kan dere be skolen sette inn tiltak hvis dere mener at barnet deres ikke har det bra. Skolen skal alltid undersøke bekymringen nærmere. Vi anbefaler at dere kontakter skolen og gir beskjed via e-post, telefon, brev eller avtale et møte med kontaktlærer i første omgang. Se ["Kommunikasjonslinje på Ammerud skole"](#). Når skolen har mottatt deres bekymring vil dere bli innkalt til et møte med kontaktlærer og eventuelt også med sosiallærer og nærmeste leder, for å snakke bekymringen og komme frem til gode tiltak og løsninger. Når det gjøres tiltak i en sak, skal skolen alltid lage en skriftlig aktivitetsplan. Terskelen for å lage en aktivitetsplan skal derfor være lav. Skolens plikt til å gjøre noe (aktivitetsplikten) gjelder helt til barnet opplever at det er trygt og godt å være på skolen. Aktivitetsplanen skal dokumenteres skriftlig, slik at foresatte får dokumentasjon på hva som skjer i saken.

[Kommunikasjonslinjen
på Ammerud skole](#)

[Oslostandard for
skole-hjem-samarbeid](#)

[Til "Trygt og godt skolemiljø
på Ammerud skole"](#)

DE FOREBYGGENDE TILTAKENE

"Bevissthet om hva personalet skal se etter og kunnskap om sårbare barn er vesentlig for å drive forebyggende virksomhet og for å forebygge mobbing tidlig"

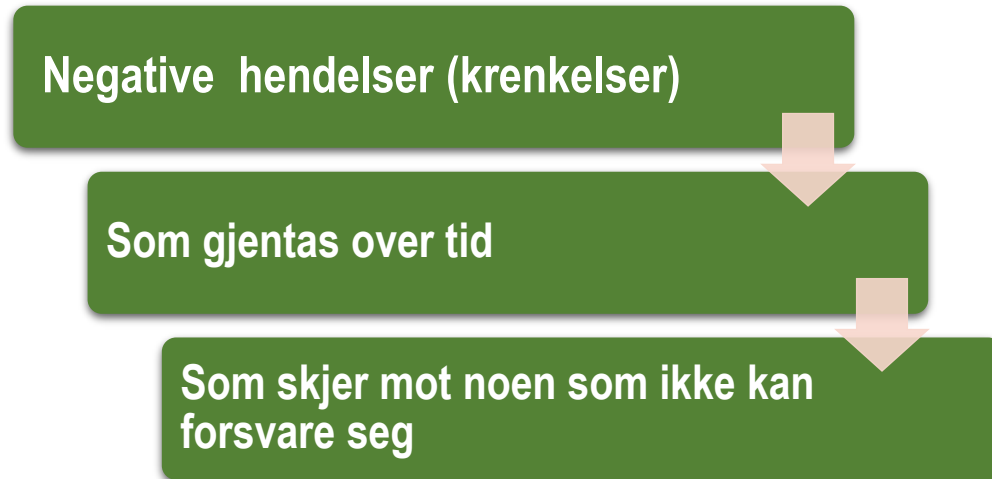
Lund mfl. 2016

"Jeg får aldri være prinsesse når vi leker"

KUNNSKAP OM DEFINISJONEN

En vanlig definisjon på mobbing, som også blir brukt av Djupedalutvalget i NOU "Å høre til" fra 2014. inneholder tre hovedkomponenter:

"Mobbing er gjentatt negativ atferd fra en eller flere sammen, rettet mot en som ikke kan forsvare seg."

De negative hendelsene kan være både direkte og indirekte. I noen utgaver av definisjonen omtales de negative hendelsene som psykisk og fysisk vold. Mobbing skiller seg fra en krenkelse/enkelthendelse ved at det gjentas. For noen som blir utsatt (ca. en prosent) gjentas hendelsene over flere år. Mobbing omtales ofte som "gjentatte krenkelser" eller "krenkelser satt i system", noe som peker på tidsaspektet i definisjonen. Styrkeforholdet mellom offeret og de som utover mobbingen er skjevt, ved at offeret ikke har mulighet til å forsvare seg. Dette skiller mobbing fra konflikter, som kan pågå over tid og være negative, men der styrkeforholdet varierer eller er mer jevnt.

Djupedalutvalget utvidet definisjonen til at mobbing er et symptom på et for dårlig elevmiljø. Mobbing og krenkelser skjer ikke i et vakuum, men i en kontekst der det er en rekke elever og voksne involvert, der mye også handler om det som ikke inngår i selve mobbesituasjonen.

Dette kan være spesielt viktig å være kjent med for å kunne motvirke at mobbing skjer, og i arbeidet med å stoppe mobbing. Det betyr nemlig at innsats rettet mot hele elevmiljøet, for klasseledelse og for generell ro og orden (fremmende tiltak), vil virke positivt også hva angår alvorlige situasjoner.

KUNNSKAP OM DEFINISJONEN

KRENKELSER ELLER MOBBING

Krenkelser blir mobbing når atferden er gjentatt negativ eller "ondsinnert", og den kommer fra en eller flere rettet mot en elev som har vanskelig for å forsvare seg. Det kan dreie seg om utestengning, spredning av løgner, trusler, negative kommentarer om utseende og fysiske krenkelser som slag, dytting og sparring. Gjentatt erting på en ubehagelig eller sårende måte er også mobbing. Skjult mobbing er **også.....++**

Oppsummering

Det er mobbing når:

- Noen blir utsatt for negative hendelser fra en eller flere
- Hendelsene pågår over tid
- Det er et ujevnt styrkeforhold mellom den som plager og den som bli plaget

Elevens opplevelser er det viktigste!

Uavhengig av definisjoner av mobbing og krenkelser, vil elevens subjektive opplevelse av skolemiljø være grunnlaget for at skolen skal ta saken på alvor.

Elever og foresatte ved Ammerud **skal** oppleve at de blir lyttet til, tatt på alvor og får hjelp når de melder i fra.

KUNNSKAP OM REGELVERKET

Kapittel 9 A er den mest sentrale delen av opplæringsloven når det gjelder elevenes skolemiljø. Stortinget vedtok ny lovtekst våren 2017, som trådte i kraft fra 1. august 2017 og skal etterleves av alle skoler.

De viktigste endringene i kapittel 9 A fra skolestart høsten 2017 var:

- Lovfesting av krav til nulltoleranse for krenkelser.
- Aktivitetsplikt erstatter vedtaksplikten og handlingsplikten.
- En håndhevingsordning erstatter dagens klageordning.
- Tvangsmulkt for skoler som bryter loven.
- En særskilt informasjonsplikt overfor elever og foreldre om rettighetene i kapittel 9 A.

Den viktigste endringen omhandler skolens aktivitetsplikt. Aktivitetsplikten tydeliggjør hva som forventes av handlinger når en elev opplever en utrygg skolehverdag. Det er skjerpede krav til dokumentasjon av skolens arbeid selv om en går bort fra forvaltningslovens krav til enkeltvedtak (vedtaksplikten) i alle saker. Skoler og kommuner må kunne dokumentere at det er gode systemer for å forebygge, fange opp og stoppe krenkelser. Forhold som skolen må kunne dokumentere er:

- Har skolen gitt elever og foresatte informasjon om kapittel 9 A ved skolestart hvert år?
- Har skolen jevnlig påfyll av kompetanse om vesentlige deler av arbeidet med skolemiljø, herunder hvordan en kan/bør gripe inn i negative hendelser?
- Har skolen inspeksjonsrutiner som er tilstrekkelige for å ha oversikt over der hvor elevene oppholder seg?
- Har skolen informert andre som er tilsatt ved skolen om sine plikter til å bidra til et godt og trygt skolemiljø?
- Har skolen et system for å sikre at meldinger/bekymringer fra lærere/foresatte eller andre fanges opp og behandles av rektor eller den/de som får delegert ansvaret?
- Har skolen et system for å sikre undersøkelser av saker som blir meldt til skolen?
- Har skolen fulgt kravene i aktivitetsplikten når undersøkelser viser at det er nødvendig å sette inn tiltak utover det å stoppe en negativ episode/krenkelse

KUNNSKAP OM REGELVERKET

Kapittel 9 A. Elevane sitt skolemiljø

§ 9 A-1. Verkeområde for kapitlet

Kapitlet her gjeld for elevar i grunnskolen og den vidaregåande skolen. Kapitlet gjeld òg for elevar som deltek i leksehjelpordningar og i skolefritidsordningar, med unntak av §§ 9 A-10 og 9 A-11.

§ 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skolemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skolemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

§ 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helse, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

§ 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

KUNNSKAP OM REGELVERKET

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse
- b) kva tiltak skolen har planlagt
- c) når tiltaka skal gjennomførast
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e) når tiltaka skal evaluerast.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

§ 9 A-5. Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

§ 9 A-6. Fylkesmannen si handheving av aktivitetsplikta i enkeltsaker

Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til Fylkesmannen etter at saka er teken opp med rektor.

Fylkesmannen skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller om det er under ei veke sidan ho vart teken opp, skal Fylkesmannen avvise saka, med mindre særlege grunnar gjer dette urimeleg. Det same gjeld dersom saka ikkje gjeld skolemiljøet på skolen der eleven går når saka blir meldt til Fylkesmannen.

Skolen og skoleeigaren skal utan hinder av lovfesta teieplikt leggje fram alle opplysningar som Fylkesmannen meiner må til for å greie ut saka. Fylkesmannen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i Fylkesmannen si saksbehandling.

KUNNSKAP OM REGELVERKET

Kjem Fylkesmannen til at skolen ikkje har oppfylt aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5, kan Fylkesmannen vedta kva skolen skal gjere for å sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det skal setjast ein frist for gjennomføringa av vedtaket, og Fylkesmannen skal følge opp saka. Fylkesmannen kan vedta reaksjonar etter skolen sitt ordensreglement, jf. § 9 A-10, eller at ein elev skal byte skole, jf. § 8-1 fjerde ledd.

Avgjerda til Fylkesmannen er eit enkeltvedtak og kan påklagast etter reglane i forvaltningsloven. Skoleeigaren har ikkje klagerett.

§ 9 A-7. Det fysiske miljøet

Skolane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helsa, trivselen og læringa til elevane.

Det fysiske miljøet i skolen skal vere i samsvar med dei faglege normene som fagmyndighetene til kvar tid tilrår. Dersom enkelte miljøtilhøve avvik frå desse normene, må skolen kunne dokumentere at miljøet likevel har tilfredsstillande verknad for helsa, trivselen og læringa til elevane.

Alle elevar har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira. Skolen skal innreiast slik at det blir teke omsyn til dei elevane ved skolen som har funksjonshemmingar.

Dersom ein elev eller forelder eller eit av råda eller utvala ved skolen der desse er representerte, ber om tiltak for å rette på fysiske miljøtilhøve, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningsloven som om det var gjort enkeltvedtak.

§ 9 A-8. Elevdeltaking i arbeidet med skolemiljøet

Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø.

Elevrådet kan oppnemne representantar til å vareta elevane sine interesser overfor skolen og styresmaktene i skolemiljøsaker. Dersom det finst eit arbeidsmiljøutval eller liknande organ ved skolen, kan elevane møte med opp til to representantar når utvalet behandlar saker som gjeld skolemiljøet. Representantane skal bli kalla inn til møta med talerett og rett til å få meininga si protokollert. Dei skal ikkje vere til stades når utvalet behandlar saker som inneheld opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt.

KUNNSKAP OM REGELVERKET

Representantane skal få den informasjonen dei treng, men ikkje opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt. I den mon det trengst, har dei rett til opplæring for å skjømte oppgåvene og fritak frå undervisninga.

§ 9 A-9. Informasjonsplikt og rett til å uttale seg

Skolen skal informere elevane og foreldra om rettane i dette kapitlet. Skolane skal òg informere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 og om høvet til å melde saka til Fylkesmannen etter § 9 A-6.

Dersom skolen finn ut at noko ved skolemiljøet kan skade helsa til elevane, skal elevane og foreldra snarast mogleg varslast om det.

Samarbeidsutvalet, skoleutvalet, skolemiljøutvalet, elevrådet og foreldra skal haldast informerte om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidleg som mogleg takast med i arbeidet med skolemiljøtiltak. Dei har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjeld det systematiske arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

§ 9 A-10. Ordensreglement

Kommunen skal gi forskrift om ordensreglement for den enkelte grunnskole, og fylkeskommunen skal gi forskrift om ordensreglement for den enkelte vidaregåande skole.

Reglementet skal gi reglar om rettane og pliktene til elevane så langt dei ikkje er fastsette i lov eller på annan måte. Reglementet skal innehalde reglar om orden og oppførsel, om kva tiltak som kan nyttast mot elevar som bryt reglementet, og om korleis slike saker skal behandlast.

Skolen kan berre nytte tiltak som er fastsette i ordensreglementet. Tiltaka skal ikkje innebere fysisk refsing eller anna krenkjande behandling. Før det blir teke avgjerd om tiltak, har eleven rett til å forklare seg munnleg for den som skal ta avgjerda.

Ordensreglementet skal gjerast kjent for elevane og foreldra. Kravet i forvaltningsloven § 38 første ledd bokstav c om kunngjering i Norsk Lovtidend gjeld ikkje.

KUNNSKAP OM REGELVERKET

§ 9 A-11. Bortvising

Kommunen kan fastsetje i ordensreglementet at grunnskoleelevar kan visast bort frå undervisninga dersom dei bryt reglementet i alvorleg grad eller fleire gonger.

Elevar på 1. til 7. årstrinn kan visast bort for enkelttimar eller resten av dagen, og elevar på 8. til 10. årstrinn kan visast bort for opp til tre dagar.

Fylkeskommunen kan fastsetje i ordensreglementet at elevar i vidaregåande skole kan visast bort frå undervisninga i opp til fem dagar dersom dei bryt reglementet i alvorleg grad eller fleire gonger. Det kan like eins fastsetjast at elevar kan visast bort for resten av skoleåret dersom brota er særleg alvorlege.

Rektor kan vedta bortvising etter å ha rådført seg med lærarane til eleven. Fylkeskommunen kan vedta at ein elev i vidaregåande skole skal visast bort for resten av skoleåret. Om ikkje kommunen eller fylkeskommunen fastset noko anna, kan rektor gi lærarar høve til å vise bort elevar frå si eiga undervisning for ei opplæringsøkt, men ikkje meir enn to klokketimar.

Før det blir gjort vedtak om bortvising, skal ein ha vurdert andre tiltak. Foreldra skal varslast før ein elev på 1. til 7. årstrinn blir bortvist for resten av dagen.

§ 9 A-12. Tvangsmulkt

For å sikre gjennomføringa av vedtak etter § 9 A-6 fjerde ledd kan Fylkesmannen og klageinstansen fastsetje tvangsmulkt for skoleeigaren. Avgjerd om tvangsmulkt kan gjerast samtidig med vedtak etter § 9 A-6 fjerde ledd eller seinare.

Ei avgjerd om tvangsmulkt får verknad når skoleeigaren ikkje held fristen for gjennomføring av vedtaket etter § 9 A-6 fjerde ledd, og mulkta går inntil vedtaket er oppfylt. Ei avgjerd om tvangsmulkt får ikkje verknad dersom det blir uråd å rette seg etter vedtaket og den ansvarlege ikkje kan noko for dette.

Avgjerda om tvangsmulkt skal behandlast i samsvar med reglane i forvaltningsloven kapittel IV og V. Skoleeigaren har ikkje klagerett.

Mulkta går til statskassa. I særlege tilfelle kan tvangsmulkta reduserast eller falle bort.

Departementet kan gi forskrift om kva slags tvangsmulkt som kan nyttast, og om kor stor mulkta skal vere.

KUNNSKAP OM REGELVERKET

§ 9 A-13. Straffansvar

Med bøter, fengsel i opp til 3 måneder eller begge delar blir den straffa som forsettleg eller aktlaust, og alvorleg eller gjentekne gonger, bryt plikta etter § 9 A-4 første og andre ledd og § 9 A-5. Med bøter, fengsel i opp til 3 måneder eller begge delar blir rektoren straffa som forsettleg eller aktlaust, og alvorleg eller gjentekne gonger, bryt plikta etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd.

Dersom § 9 A-4 første til fjerde ledd eller § 9 A-5 er brotne av nokon som handlar på vegner av skolen, kan skoleeigaren straffast, jf. straffeloven § 27. Fristen for forelding av straffansvaret er 5 år.

§ 9 A-14. Erstatningsansvar og bevisbyrde

Reglane i lov 13. juni 1969 nr. 26 om skadeserstatning kapittel 2 gjeld for saker om psykososialt skolemiljø etter reglane i dette kapitlet.

Dersom det i saker etter første ledd ligg føre tilhøve som gir grunn til å tru at skoleeigaren ikkje har følgd reglane i eller i medhald av kapittel 9 A om psykososialt skolemiljø, skal dette leggjast til grunn med mindre skoleeigaren gjer noko anna truleg.

§ 9 A-15. Forskrift om skolemiljøet

Departementet kan gi forskrift om krav til skolemiljøet.

Hentet fra Lovdata

https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61/KAPITTEL_11#KAPITTEL_11

KUNNSKAP OM HVA VI SKAL SE ETTER

Deltakelse i et sosialt samspill er ikke en tilstrekkelig observasjon for tolkning av at eleven ikke opplever krenkelser eller utenforskap. Bare et fåtall av dem som blir utsatt for utestenging holder seg helt alene. Mange er tilsynelatende med i leken og opptatt av å være sammen med de samme som holder dem utenfor. Det er derfor viktig å kartlegge styrkeforhold i lek og samspill og ta på "mobbebrillene" når det er mistanke om at eleven ikke har det bra. Ofte er det noe som vi ikke har sett.

Det er viktig for lærere og skoleledere å kjenne forhistorien til eleven. Noen ganger må "mobbebrillene" settes på ganske automatisk, fordi risikoen for at den som blir utsatt for noe er stor. Vi vet at elever som tidligere har vært gjenstand for mobbing, står i fare for å få eller ta samme rolle.

Det vi må å se etter, og som øker sjansen for å fange opp eventuelle systematiske krenkelser, er blant annet følgende:

- Blikk.
- Kroppsspråk.
- Hvem tar initiativet til lek?
- Gjelder samme regler for alle?
- Blir alle inkludert i leken?
- Stopper leken brått på noens initiativ?
- Hvem bestemmer?
- Hva skjer når noen forlater leken?
- Hvem forlater leken?
- Leker eleven ofte med yngre barn?
- Knytter eleven seg til andre barn med tilsvarende vansker?
- Er det fortellinger som at mange elever blir slitne og går lei av en elev?
- Feiltolker eleven?
- Hvem ler?
- Hvordan ender leken?

KUNNSKAP OM HVA VI SKAL SE ETTER

Det kan også ofte være nyttig å se etter dem som står rundt en situasjon, og ikke bare være opptatt av selve situasjonen. Hvis for eksempel en elev blir dyttet ned en trapp, er det ofte noen lenger oppe i trappeløpet som belønner den eleven som dyttet, men som selv ikke handlet aktivt i situasjonen. Den mest effektive måten å fange opp slike ting på, er å være bevisst de som står rundt situasjoner, som ofte er til stede når det skjer noe.

I undervisningssituasjoner kan det observeres negativt samspill, selv om det er mindre synlig enn i mer frie aktiviteter. Med god klasseledelse reduseres risikoen for at det skjer systematisk utestengelse innenfor rammen av undervisningen. Utfordringen er at det kan skje ting som er vanskelig å oppdage selv der det er god klasseledelse. Det kan være små, men systematiske tegn til at noen er utenfor.

Det vi skal være særlig våken for å fange opp tidlig av samspill, er blikk og kroppsspråk:

- Hvem bestemmer når noe er gøy og interessant?
- Hvem vender blikkene seg mot først når klassen skal ta et standpunkt om noe?
- Er det akseptert å svare feil?
- Hva slags reaksjoner gis av medelever?
- Gjelder dette alle elever?
- Er det en klasse som synes framføring er vanskelig?

Oppmerksomhet mot symptomer på systematiske krenkelser gjør at vi tidlig kan fange opp situasjoner og gjøre noe med dem før det utvikler seg til å bli alvorlig. Det vi særlig bør være oppmerksom på, er elever som viser synlige tegn på stress, lav skolemotivasjon, "uforklarlige" handlinger, atferdsvansker eller elever som virker emosjonelt i ubalanse

KUNNSKAP OM AKTIVITETSPLIKTEN

Aktivitetsplikten i praksis

En kontinuerlig plikt

Hvor gjelder aktivitetsplikten?

[For mer informasjon](#)

Hvem gjelder aktivitetsplan for?

[For mer informasjon](#)

Hva betyr det å følge med?

[For mer informasjon](#)

Hvor kan utrygghet og krenkelser forekomme?

[For mer informasjon](#)

Når kan utrygghet og krenkelser forekomme?

[For mer informasjon](#)

Hvem er mest utsatt for å føle utrygghet, krenke andre eller bli krenket.

[For mer informasjon](#)

Hvordan skal vi som arbeider på skolen, følge med?

[For mer informasjon](#)

Osloskolen

[Til "Trygt og godt skolemiljø på Ammerud skole"](#)

KUNNSKAP AKTIVITETSPLIKTEN

Aktivitetsplikten i praksis

En kontinuerlig plikt til å følge med

Aktivitetsplikten omfatter en kontinuerlig plikt for skolens voksne til å aktivt følge med på om den enkelte elev har et skolemiljø som er trygt og godt. Det er høyest individuelt hva som skal til for at en enkeltelev opplever skolemiljøet sitt.

Aktivitetsplikten skal sikre at skolen ikke passivt avventer at eleven skal vise tydelige tegn på for eksempel utrygghet, mistrivsel eller mobbing før den foretar seg noe, og at skolen handler før eleven selv eller elevens foreldre melder fra om uønskede forhold ved skolemiljøet.

Hvor gjelder aktivitetsplikten?

Aktivitetsplikten gjelder for alle forhold som påvirker elevenes skolemiljø, uavhengig av om det som forårsaker disse forholdene, ligger innenfor eller utenfor skolens område eller på skoleveien, om det utspiller seg i eller utenfor skoletiden. Alle forhold som negativt påvirker elevenes opplevelse av eget skolemiljø, skal håndteres av skolen etter kravene i aktivitetsplikten, og det innebærer at skolen må følge med, gripe inn, varsle rektor, undersøke og iverksette egnede tiltak.

Hvem gjelder aktivitetsplikten for?

Aktivitetsplikten gjelder for alle som er ansatt ved eller utfører en tjeneste på skolen. Uansett ansettelsesforhold er den voksne som oppholder seg på skolen, og i kontakt, og i kontakt med elever, pålagt å handle i tråd med aktivitetsplikten. Aktivitetsplikten skal sikre at det skal nytte for elever å si fra dersom de opplever at skolemiljøet ikke trygt og godt. Aktivitetsplikten skal også ivareta berørte elevers rett til å bli hørt.

Kunnskap om aktivitetsplikten

KUNNSKAP AKTIVITETSPLIKTEN

Hva betyr det å følge med?

Hensikten med at den voksne skal følge med, er å oppdage og hjelpe de av elevene som ikke har det bra på skolen. Et voksent, ansvarlig og kompetent blikk vil kunne fange opp signaler på at elever mistrives.

Fordi vi vet at elever sjeldent sier fra om negative opplevelser, er det viktig at de voksne selv følger med og griper inn. Det vil kunne bygge den nødvendige tilliten som elevene trenger, om at de voksne kan og vil hjelpe dem dersom de ikke har det bra på skolen.

Det å følge med dreier seg også om at den enkelte skole må vurdere risiko for at utrygghet kan oppstå, og for at krenkelser som mobbing, vold, diskriminering og trakassering kan finne sted også for deres elever, og i egen virksomhet.

Hvor kan utrygghet og krenkelser forekomme?

Utforming av skolebygg, uteområder og skolevei varierer fra sted til sted. Den enkelte skole må vurdere om noen av skolens områder oppleves som mer utrygge og er mer utsatt for at krenkelser kan forekomme.

Innføring av velfungerende tilsynsordninger på alle skolens arenaer vil være godt skolemiljøarbeid generelt, men er også en viktig konkretisering av plikten til å følge med og gripe inn.

Når kan utrygghet og krenkelser forekomme?

På samme måte som at visse områder kan være utsatt for forekomst av utrygghet og krenkelser, vil ulike aktiviteter og situasjoner kunne utgjøre en større risiko for det samme. At skolen vurderer om det er spesielle tidspunkt, arrangementer, aktiviteter, fag, overgangssituasjoner eller liknende som krever ekstra tilsyn eller særlig tilrettelegging, er hensiktsmessige og forebyggende.

Kunnskap om aktivitetsplikten

Osloskolen

KUNNSKAP AKTIVITETSPLIKTEN

Hvem er mest utsatt for å føle utrygghet, krenke andre eller bli krenket?

Tradisjonelt har mesteparten av norsk forskning på mobbing lagt vekt på individuelle kjennetegn hos henholdsvis den eller dem som blir mobbet eller mobber andre. Det eksisterende kunnskapsgrunnlaget om mobbing bygger hovedsakelig på arbeider som er utført av Dan Olweus, professor emeritus ved Universitet i Bergen. I den senere tiden har imidlertid andre forskere rettet søkelys mot de sosiale aspektene for å forstå og forklare hva mobbing er. Mobbing kan også betraktes som et sosialt fenomen som oppstår mellom mennesker, og som henger tett sammen med naturlige menneskelig behov.

Det å oppdage og stoppe mobbing i skolen handler mye om å forstå de sosiale dynamikkene som oppstår når elever og lærere kommer sammen og skal fungere som en gruppe, og det innad i klassen vil variere hvordan enkelteleven forsøker å dekke sine grunnleggende sosiale behov for innflytelse, makt og tilhørighet. En mer praktisk måte å forstå mobbing på kan være å betrakte det som en prosess der visse elever søker å dekke sine sosiale behov på destruktive måter.

Enkelte elever kan være mer utsatt eller sårbare for å bli krenket, diskriminert, trakassert og mobbet enn andre.

Identitetsbasert mobbing er mobbing som knytter seg til gruppebaserte fordommer om nedsatt funksjonsevne og etnisitet, men også om religion og forhold som knytter seg til kjønn og seksualitet. Elever med fysiske eller psykiske funksjonsnedsettelse har i større grad enn andre utsatt for mobbing enn barn uten (NOU 2015: 2).

Basert på kunnskap om at enkelte elever kan være spesielt sårbare, og at noen løper en særlig risiko for å utsettes for mobbing og krenkelser, blir det ekstra viktig at skolen vet hvem de utsatte og sårbare elevene er. Skolen må iverksette tiltak som både reduserer fordommer generelt og trygger enkelte elever spesielt. Sårbare elever både trenger og har krav på ekstra beskyttelse.

Hvordan skal vi som arbeider på skolen, følge med?

På samme måte som at skolen kartlegger hvor og når utrygghet og krenkelser kan forekomme, og hvem som kan løpe større risiko for å utsettes dette, vil det være viktig at skolen har gode verktøy for hvordan de voksne skal følge med. I tillegg til at skolen i den daglige virksomheten skal ha et skjerpet og kompetent blikk, bør også spesifikke verktøy for avdekking av krenkelser benyttes systematisk, slik som *Innblikk*.

Kunnskap om aktivitetsplikten

Osloskolen

KUNNSKAP OM FORHOLD SOM KAN HA BETYDNING FOR ELEVEN OPPLEVELSE AV SKOLEMILJØET

Mange tenker kanskje på kapittel 9 A i opplæringsloven som en lov mot krenkelser og mobbing i skolen. Det er selvsagt riktig, men det er imidlertid flere forhold enn det at man eventuelt blir mobbet som kan påvirke hvordan elevene har det på skolen. Grovt sett kan vi tenke oss at dette kan dreie seg om forhold som knytter seg til eleven selv, forhold i elevens nære omgivelser, forhold i selve skolemiljøet og samvirket mellom disse tre faktorene.

Forhold som kan ha betydning for elevens subjektive opplevelse av skolemiljøet

KUNNSKAP OM FORHOLD SOM KAN HA BETYDNING FOR ELEVENES OPPLEVELSE AV SKOLEMILJØET

FORHOLD VED ELEVEN SELV

Alle har en fysisk og psykisk helse. Helsetilstanden vår kan gjøre oss mer eller mindre sårbare for ytre påvirkninger. Kvaliteten på helsen vår avhenger av både biologiske forhold og oppvekstsvilkår. Ved siden av familien og nærmiljøet utgjør skolen en vesentlig del av elevenes oppvekstmiljø. På skolen søker alle elevene tilhørighet, vennskap og anerkjennelse blant jevnaldrende (Bru, Idsøe og Øverland, 2016).

Uavhengig av hvilket utgangspunkt elevene har, har skolen, plikt til å følge med på hvordan elevene har det og legge til rette for et skolemiljø som påvirker helsen, trivselen og læringen deres i positiv retning.

Elever som opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt, vil ha behov for voksne som følger med, lytter til dem og sørger for nødvendig tilrettelegging og støtte. Målet er ikke alltid at eleven skal unngå alt som oppleves utfordrende, men gjennom tilpasninger i skolemiljøet likevel mestre utfordrende situasjoner.

**Forhold
ved
eleven
selv**

KUNNSKAP OM FORHOLD SOM KAN HA BETYDNING FOR ELEVENS OPPLEVELSE AV SKOLEMILJØET

FORHOLD I NÆRE OMGIVELSER

Forhold i
nære
omgivelser

KUNNSKAP OM FORHOLD SOM KAN HA BETYDNING FOR ELEVENES OPPLEVELSE AV SKOLEMILJØET

FORHOLD I SKOLEMILJØET

I likhet med elevene vil også foresatte være ulikt sårbare i sitt møte med skolen. Foreldre kan for eksempel bære med seg negative forventninger og manglende tillit til at skolen er et bra sted, basert på erfaringer fra egen skolegang eller tidligere opplevelser av samarbeidet med skolen omkring eldre elever. I slike tilfeller vil foresatte naturlig nok være på vakt og fange opp de minste tegn på situasjoner som kan true elevens helse, trivsel og læring på skolen.

Foresattes holdninger til skolen vil kunne påvirke elevenes opplevelser av skolemiljøet. Elever som opplever støtte fra foreldrene, både trives og presterer bedre på skolen enn de som ikke opplever foreldrestøtte (Hattie, 2009, Nordahl 2015). Samarbeidet mellom skole og hjem er derfor svært viktig i et skolemiljøperspektiv, og bære preg av en skole som aktivt støtter foreldrene i deres tro på egen betydning for elevens skolegang.

En proaktiv og positiv holdning og aktivitet fra skolens side vil være avgjørende for å bygge nødvendig tillit fra foreldrene. Tillit og trygghet mellom skole og hjem bygges gjennom hyppig dialog og respektfull kommunikasjon, der skolen skal være den initierende og profesjonelle aktøren i samarbeidet.

**Forhold i
skolemiljøet**

DE UTØVENDE TILTAKENE

*"Bak hver manns handling
Kan de se hans hjem"*

Bjørnstjerne Bjørnson

*"Vi tenker ikke på å
invitere henne. Vi
ekskluderer ikke. Vi kan
jo ikke invitere noen som
ikke har lyst"*

SAKSGANG – DE FIRE FASENE

Aktivitetsplikt (§ 9A -4)

Aktivitetsplikt for å **sikre** at elever har et trygt og godt psykososialt skolemiljø, 2. – 3. avsnitt.

Alle ansatte ved Ammerud skole har en aktivitetsplikt for å forhindre krenkelser og mobbing. Aktivitetsplikten er fundamental.

Mistenke

Undersøke

Følge opp

Veien videre

Osloskolen

Til "Trygt og godt skolemiljø
på Ammerud skole"

1. MISTENKE

Når en ansatt har en mistanke om at en elev ikke har det bra, plikter han/hun "å følge med", "gripe inn" og "varsle".

- Ha lav terskel for å fange opp og ta imot mistanke.
- Sørge for at skoleledelsen kjenner til alvorlige mistanker.
- Gjennomføre nødvendige strakstiltak, som å informere lærerne, bedre tilsyn, følge godt med, observere, samle inn informasjon, sikre hyppig evaluering.
- Ta imot bekymring ute motforestillinger og på en relasjonelt og ivaretagende måte.
- Orienter foreldre dersom skolen selv avdekker bekymring.
- Sørge for forsvarlig saksbehandling.

Følge med

Aktivitetsplikten gjelder for alle ansatte, uavhengig av arbeidsforholdet er fulltid eller deltid, fast eller midlertid, kortvarig eller langvarig. Aktivitetsplikten inntreffer når en ansatt får mistanke eller kunnskap om at en elev blir utsatt for krenkende ord eller handlinger. Aktivitetsplikten inntreffer også om den ansatte er i tvil.

Gripe inn

Skolen har nulltoleranse mot mobbing, vold, diskriminering og trakassering, men også mot mindre alvorlige krenkelser. Plikten til å gripe inn er begrenset til inngrep som er mulige å gjennomføre.

Varsle

Det skal være en lav terskel for hva som skaper mistanke til at en elev ikke har det bra på skolen. Alle som jobber på skolen skal varsle rektor hvis de ser eller mistenker at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dette skal sikre at rektor får oversikt over hvordan elevene har det på skolen og vil være et godt utgangspunkt for å følge opp enkeltsaker.

Rektor kan delegere oppgaven om å ta imot varsler til en annen person på skolen, men kan ikke delegere ansvaret. Rektor har ansvaret for at varslingene håndteres på en forsvarlig måte.

Mistenke

Undersøke

Følge opp

Veien videre

Osloskolen

Til "Trygt og godt skolemiljø
på Ammerud skole"

1. MISTENKE - fortsettelse

Henverdeler fra foresatte

Retten til et trygt og godt skolemiljø er en individuell rettighet som er basert på elevens subjektive opplevelse. Det er den enkelte elevens egen opplevelse som skolemiljøet som danner utgangspunktet for skolens håndtering av opplæringsloven paragraf 9. Uavhengig av om henvendelsen fra en elev eller foresatt skjer muntlig eller skriftlig, skal den tas på alvor av skolen. Det er tilstrekkelig at eleven eller foresatte påpeker at skolemiljøet ikke er godt nok og ber at skolen gjør noe for å bedre dette.

Dersom skolen er i tvil om foreldrene ber om tiltak, skal skolen spørre foreldrene direkte om de ønsker at skolen skal sette inn tiltak. Ammerud skole skal håndtere alle henvendelser fra foresatte på en profesjonell måte, først og fremst gjennom en anerkjennende, åpen og likeverdig kommunikasjon. Dersom foresatte ikke ønsker iverksetting av tiltak, kan skolen likevel på eget initiativ gjøre dette og sørge for at disse tiltakene nedfelles i en aktivitetsplan. Skolen og hjemmet bør likevel bli enige om hva som er en god og hensiktsmessig oppfølging.

Saksgang - Når foresatte har mistanke/ melder ifra om mobbing	Ansvar
Får du mistanke om at ditt barn er mobbet, ta en samtale med barnet så fort som mulig. Ikke sjelden i mobbesaker er barn ofre for trusler og press og de ønsker tilsynelatende ikke at foreldrene og skolen skal involveres i saken, da de frykter represalier fra mobberen/e. Gi beskjed til kontaktlærer.	Foresatte
Kontaktlærer vil i samråd med foreldrene bli enig om følgende alternative løsninger: 1. Kontaktlærer avdekker og jobber videre med utfordringen på klassenivå. Kontaktlærer holder foresatte og sosiallærer informert om arbeidet. 2. Kontaktlærer avdekker og varsler sosiallærer for å få hjelp/veiledning til oppfølging av saken videre.	Kontaktlærer
Dersom alt. 2 følges. Sosiallærer undersøker foresattes bekymringsmelding om mobbing. I samarbeid med kontaktlærer foretar sosiallærer en avdekking og informerer foresatte og ledelsen om det videre arbeidet.	Sosiallærer

2. UNDERSØKE

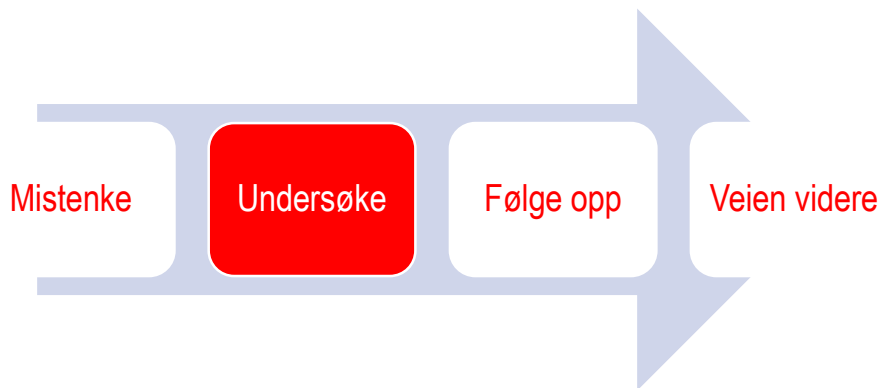
- Mistanke som kommer fra foresatte eller elever, må alltid tas alvorlig og skolen bør gå raskt til avdekking.
- Systematisk avdekking er bedre enn usystematisk.
- Klasseromsundersøkelser er enkle å gjennomføre raskt, og godt egnet til bruk i foreldregruppe.
- Observasjon bør gjennomføres før det igangsettes tiltak.
- Sosiometriske undersøkelser kan gi nyttig informasjon når det gjelder hvilke elever og situasjoner en bør være tett på.

Når det gjelder plikten til å undersøke for å avdekke

Plikten til å undersøke betyr at skolen skal undersøke elevenes opplevelse av skolemiljøet. Skolen skal ikke skaffe og vurdere bevis for eller mot at eleven er blitt krenket eller mobbet. Det stilles større krav til å undersøke om eleven har det bra eller ikke av personer som har en omsorgsrolle ovenfor elevene, dvs. lærere, sosiallærere og skolens ledelse, enn av personer med andre typer arbeidsoppgaver på skolen.

Formål med undersøkelser

Undersøkelsen skal ha som formål å få frem fakta om situasjonen, hva som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet og tiltak for å ivareta elevens trygghet og trivsel. Skolen skal sørge for at elevene medvirker når de undersøker saker. Dette skal gjøres ved at involverte elever blir hørt, og barnets beste skal være et grunnleggende hensyn i skolens arbeid.

3. FØLGE OPP

- Gjennomføre autoritative samtaler som får slutt på krenkelsene.
- Sørge for å ivareta den som har blitt utsatt.
- Gjennomføre tiltak for gjenerobring av autoritet overfor hele gruppen.
- Oppmuntre og rigge til for inkluderende samspill.

Krenkelser og mobbing må møtes med kraftfulle tiltak og omfattende virkemidler. I arbeidet med å stoppe krenkelser og mobbing skal skolen sikre en saksbehandling og oppfølging som er i tråd med opplæringsloven og forvaltningsloven med forskrifter. Skolens plikt er at alle elever opplever et trygt psykososialt miljø. Mål for tiltak er at mobbingen skal opphøre, altså stoppe.

Å følge opp betyr enten:

- Å sette i gang målrettede tiltak

eller

- Å avslutte uten videre oppfølging. Dette må i så fall skje i dialog med eleven og foresatte, og enighet om avslutning må dokumenteres skriftlig i et møtereferat eller notat (epost, sms ol.)

3. FØLGE OPP - fortsettelse

Tiltakene skal være for elevens beste

Tiltak som iverksettes skal være for elevenes beste. De må være lovlig, gjennomtenkte, tilpassede og målrettede, slik at man stopper de elevene som har definisjonsmakten fra å handle negativt og får gjenopprettet et trygt miljø. Tiltakene som skolen setter inn skal omfatte både den som krenker og den som blir krenket. Tiltakene vil bli utarbeidet i samråd med eleven selv og foresatte. I aktivitetsplan vil det komme tydelig frem at eleven har blitt hørt, og at det eleven sier har blitt tillagt vekt. Selv om det er fremmet forslag til konkrete tiltak, er ikke skolen forpliktet til å møte disse. Skolen skal uavhengig vurdere hvilke tiltak som kan sikre at elevens rett til et trygt og godt skolemiljø oppfylles.

Varighet på tiltakene

Tiltaksplikten løper så lenge en elev opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt, og at det finnes egnede tiltak som settes inn. Dersom tiltakene ikke gir en forventet effekt, eller at tiltakene ikke bidrar til at målet oppnås, må skolen fortsette arbeidet og vurdere om tiltaksperioden skal forlenges eller som det skal settes inn flere eller andre tiltak.

Når tiltakene skal evalueres

Skolen, eleven og foresatte skal bli enige om hvor lang tid tiltakene skal prøves ut, før de evalueres. Det skal settes en dato for evalueringen av tiltakene. Aktivitetsplanen skal brukes som dokumentasjon på hva som har blitt gjort for å oppfylle aktivitetplikten § 9A-4.

Tiltak på individnivå

er tiltak som er knyttet til det enkelte barnets behov i den situasjonen det er i. Individuelle tiltak kan være daglig/jevnlige samtaler, observasjon, voksen tilstedeværelse eller økt kontakt med hjemmet.

Tiltak på gruppenivå

kan være at elevgruppen har et særskilt fokus over en periode, hensiktsmessige plassering i klasserom, etablering av lekegrupper, trening av sosial kompetanse, voksen tilstedeværelse i overgangssituasjoner

Tiltak på systemnivå

kan være etablering av nye regler, omorganisering av skolehverdagen, økt voksentegethet eller økt inspeksjon. Tiltak trenger ikke å hjemles i ordensreglementet, men sanksjoner må være i tråd med ordensreglementet. kollektive sanksjoner er ikke tiltatt.

Utforming av egnede tiltak

Å stoppe krenkelser og mobbing er en intervensjon, som krever at det settes inn flere tiltak parallelt, på ulike nivået. Hva som skal gjøres for å stoppe krenkelsene og mobbingen avhenger av den aktuelle saken og resultatet av avdekkingen. Tiltak skal settes inn raskt, og skal stå i forhold til alvorlighetsgraden av handlingene.

Til "Trygt og godt skolemiljø på Ammerud skole"

Osloskolen

4. VEIEN VIDERE

Når tiltakene har blitt evaluert skal skolen sammen med foresatte og eleven komme frem følgende enighet:

enten

1) Elevens rett til et trygt og godt skolemiljø har blitt gjenopprettet. Det er ikke nødvendig med flere tiltak og saken avsluttes.

eller

2) Elevens rett til et trygt og godt skolemiljø har blitt gjenopprettet, men det er likevel nødvendig å videreføre noen tiltak eller deler av tiltakene.

eller

3) Elevens rett til et trygt og godt skolemiljø har ikke blitt gjenopprettet. Videreføring eller iverksetting av nye tiltak er nødvendig.

I avslutningsfasen skal.....

Etterspør etter en stund.....

Mistanke

Avdekke

Gripe inn

Følge opp

Osloskolen

Til "Trygt og godt skolemiljø
på Ammerud skole"

DOKUMENTASJONSPLIKT

Skolen må dokumentere skriftlige hva de gjør for å sørge for at elever har det trygt og godt på skolen. Dokumentasjon skal sikre at:

- Elever og foreldre får et bevis på at skolen tar saken seriøst og at de forplikter seg til å hjelpe eleven.
- Fylkesmannen raskt kan få oversikt hvis saken meldes dit
- At saken er tilstrekkelig belyst ved eventuelle tilsyn, erstatningssaker eller straffesaker.

Skolen har to dokumentasjonsplikter

1. Dokumentere hvilke tiltak de planlegger å gjennomføre – gjennom en aktivitetsplan
2. Dokumentere hva de har gjort for å følge opp delpliktene i hver enkelt sak, det vil si følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak.

Skolen skal dokumentere hvilke tiltak som har blitt gjort for å løse enkeltsaken. Det vil variere fra sak til sak hvor mye som skal dokumenteres. Planen skal være skriftlig og være skrevet i et format som kan tas ut og gis til fylkesmannen, dersom det er behov for det.

Dokumentasjon gjelder arbeidet skolen gjør for å sikre at kravene til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak er oppfylt i den enkelte saken.

- Plikten til å følge med. Her vil dokumentasjonen i stor grad gjelde aktiviteter som omfatter flere elever, grupper eller hele skolen.
- Plikten til å gripe inn, varsle, undersøke og eventuelt sette inn tiltak. Dokumentasjonsplikten vil i større grad omfatte hva skolen gjør i den enkelte sak.

Klagerett

Dersom en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foresatte melde saken til Fylkesmannen etter at saken er tatt opp med rektor.

[Fylkesmannen skal avgjøre om aktivitetsplikten etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt](#)

Osloskolen

Til "Trygt og godt skolemiljø
på Ammerud skole"

AKTIVITETSPLAN

Aktivitetsplan er en skriftlig plan som skolen utarbeider i det skolen får vite at en elev ikke har det trygt og godt på skolen, enten gjennom undersøkelser på eget initiativ eller etter at en elev sier fra. Aktivitetsplanen er en erstatning for enkeltvedtak.

Det vil variere fra sak til sak hvor mye som skal dokumenteres i den enkelte saken. Det vil for eksempel kunne være forsvarlig med en kortere og mer skjematisk aktivitetsplan i saker der skolen setter inn tiltak tidlig i prosessen og tiltakene er enkle, enn i saker der tiltakene og saksforholdet er mer sammensatt og komplekst.

I Aktivitetsplanen skal det stå følgende:

- Hvilke utfordringer som skal løses
- Hva skolen har planlagt
- Når tiltakene skal gjennomføres
- Hvem som er ansvarlig
- Når tiltakene skal evalueres

AKTIVITETSPLAN - DOKUMENTASJON	
Foresattes navn	
Adresse	
Postnummer	
Elevens navn	
Født	
Årstrinn	
Skoleår	

Det vises til xxxxx hvor det fremkommer at yyyyy ikke blir tilstrekkelig ivarettatt etter opplæringsloven § 9 A-2: "Alle elever har rett til et trygt og godt skolemiljø som fremmer helse, trivsel og læring."

- Skolen har en aktivitetsplikt for å sikre at elever har et trygt og godt psykososialt skolemiljø etter opplæringsloven §9 A-4:
1. Alle som arbeider på skolen, skal følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mulig.
 2. Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlige tilfelle.
 3. Ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøke saka.
 4. Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørgje for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.
 5. Skolen skal sørgje for at involverte elevar blir høyrd. Kva som er best for elevane skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.
 6. Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå
 - a) kva problem tiltaka skal løyse
 - b) kva tiltak skolen har planlagt
 - c) når tiltaka skal gjennomførast
 - d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
 - e) når tiltaka skal evaluerast.
 7. Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd

Bakgrunn – beskriv bakgrunnsinformasjon og problem

Undersøkelser/tiltak – beskriv hvordan skolen har undersøkt saken

Mål for Aktivitetsplanen

Ansvar	Tiltak
Kontaktlærer	
Sosiallærer	
Helsesøster	
AKS	
Ledelsen	

Ammerud skole ønsker å ha en fortløpende dialog med deg/dere om hvordan elevens skolesituasjon utvikler seg, og om de tiltakene som skolen har satt inn har hatt den tilsktede virkningen. Dersom evalueringen viser at eleven fortsatt opplever mobbing og andre krenkelser, skal evalueringen føre til at det iverksettes andre tiltak eller mer intensive tiltak. Evaluering av tiltak skal skje i samarbeid med foresatte og evt. også med eleven.

Dato for evalueringsmøte

Konklusjon etter evaluering

Med hilsen

Sosiallærer – læringsmiljø	Kontaktlærer	Ledelsen	AKS
----------------------------	--------------	----------	-----

Vi har med dette gjort oss kjent med innholdet i aktivitetsplanen:

Dato: _____

Foresatt	Foresatt
----------	----------

IDÈBANK MED TIPSPLAKATER/METODER/OPPLEGG

SYSTEM FOR OPPFØLGING AV ELEVENES FAGLIGE OG SOSIALE UTVIKLING

Vi har følgende tiltak i vårt forebyggende og kontinuerlig arbeid ved skolen:

Elevsamtale

Hver høst og vår har kontaktlærer og elev samtale om elevens læring og trivsel. I tillegg til planlagte og forberedte samtaler etterstreber vi tett og god dialog med hver elev i det daglige.

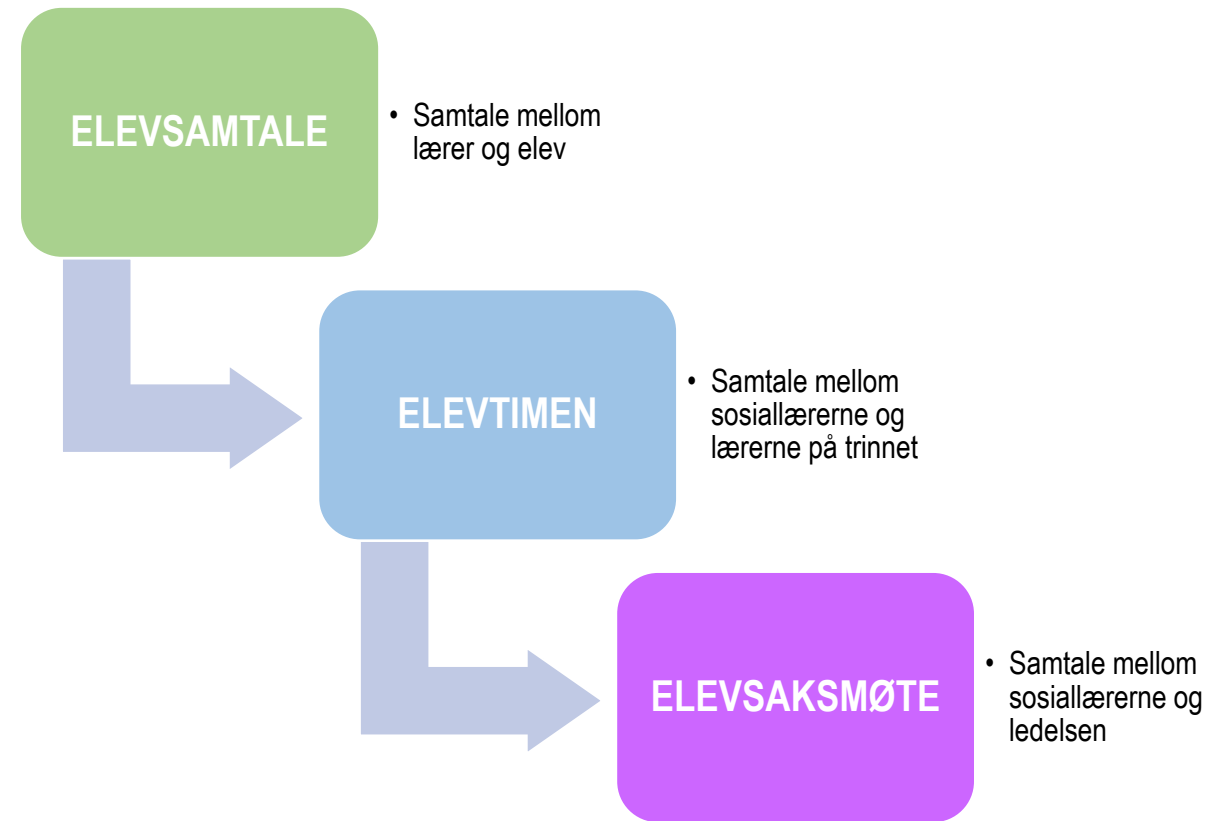
Elevtimen

Er et samarbeidsmøte mellom sosiallærere og kontaktlærere på trinnet. Dette foregår annenhver uke. Kontaktlærere på de ulike trinnet har mulighet til å drøfte elevsaker, som innebærer både faglige og sosiale utfordringer.

Elevsaksmøte

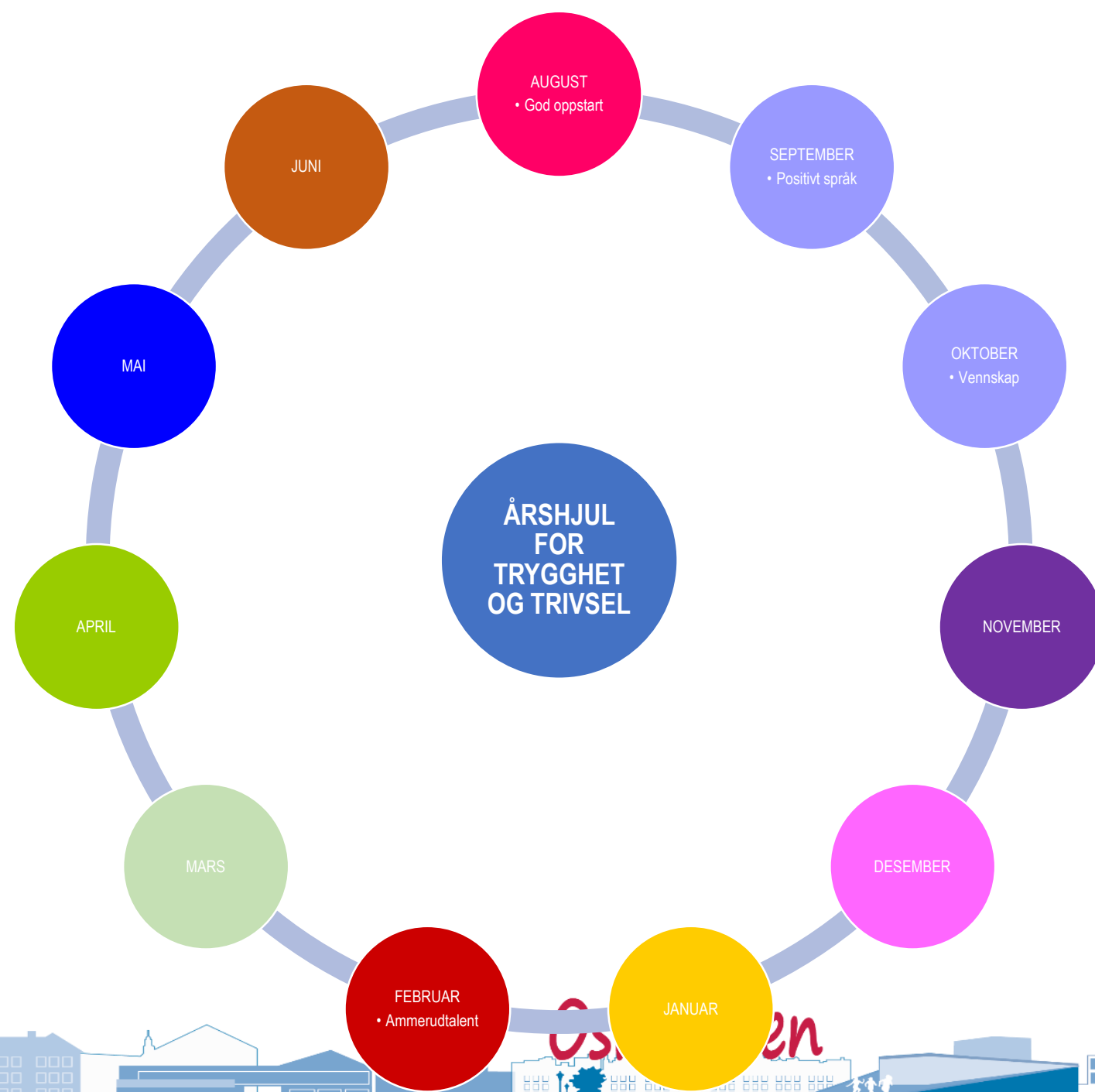
Skolens ledelse og sosiallærere møtes hver uke for å drøfter elevsaker som har blitt tatt opp i elevtimen.

Prosedyre for oppfølging av elevsaker

Mal for
elevtimen

Osloskolen

ÅRSHJUL – PLAN FOR SOSIAL KOMPETANSE

Måned:	Tema:	Mål:	Aktivitet:
August-September	God oppstart	Jeg er med på å lage trinnregler, jeg følger trinnregler, jeg tar fadder ansvaret på alvor.	- Fadderordningen - Lage regler og rutiner - Språkkampanje
Oktober-November:	Empati		- Vennegrupper
Desember:	Juletradisjoner		- Julebudskap - Raushet
Januar-Februar:			
Mars-April:			
Mai-Juni:			

ELEVER

- Trygge elever som har tillit til de voksne på skolen.
- Glade elever som er motiverte for læring.
- Høflige elever som oppfører seg respektfull.
- Pliktopplyllende elever som følger skolens ordensreglement og Gullregler.
- Rause elever som inkluderer alle med i lek

SKOLENS LEDELSE

- Er aktiv pådriver og støttespiller for å sikre et trygt og godt skolemiljø ved skolen.
- Påser at alle ved skolen arbeider systematisk med forskningsbaserte kjennetegn på et trygt og godt skolemiljø og følger rutiner i hht til opplæringsloven § 9 A.
- Kommuniserer tydelige holdninger og forventninger til alle ansatte, elever og foresatte.
- Fremmer et positivt samarbeidsklima og gode relasjoner mellom de ansatte, mellom ansatte og foresatte og mellom ansatte og ledelsen.
- Ha et system for å bistå og følge opp elever, foresatte og ansatte

HVA KAN VI FORVENTE AV HVERANDRE?

ANSATTE

- Forplikter å følge skolens "Plan for et trygt og godt skolemiljø".
- Tar ansvar for å skape en positiv og støttende relasjon til hvert enkelt barn.
- Er ambisiøse og har tro på at alle elever kan nå sine mål.
- Er lydhør og åpen for tilbakemeldinger og bekymringer fra foresatte.
- Har en god struktur og tydelig klasseledelse.
- Stiller høye krav til elevenes orden og oppførsel.

FORESATTE

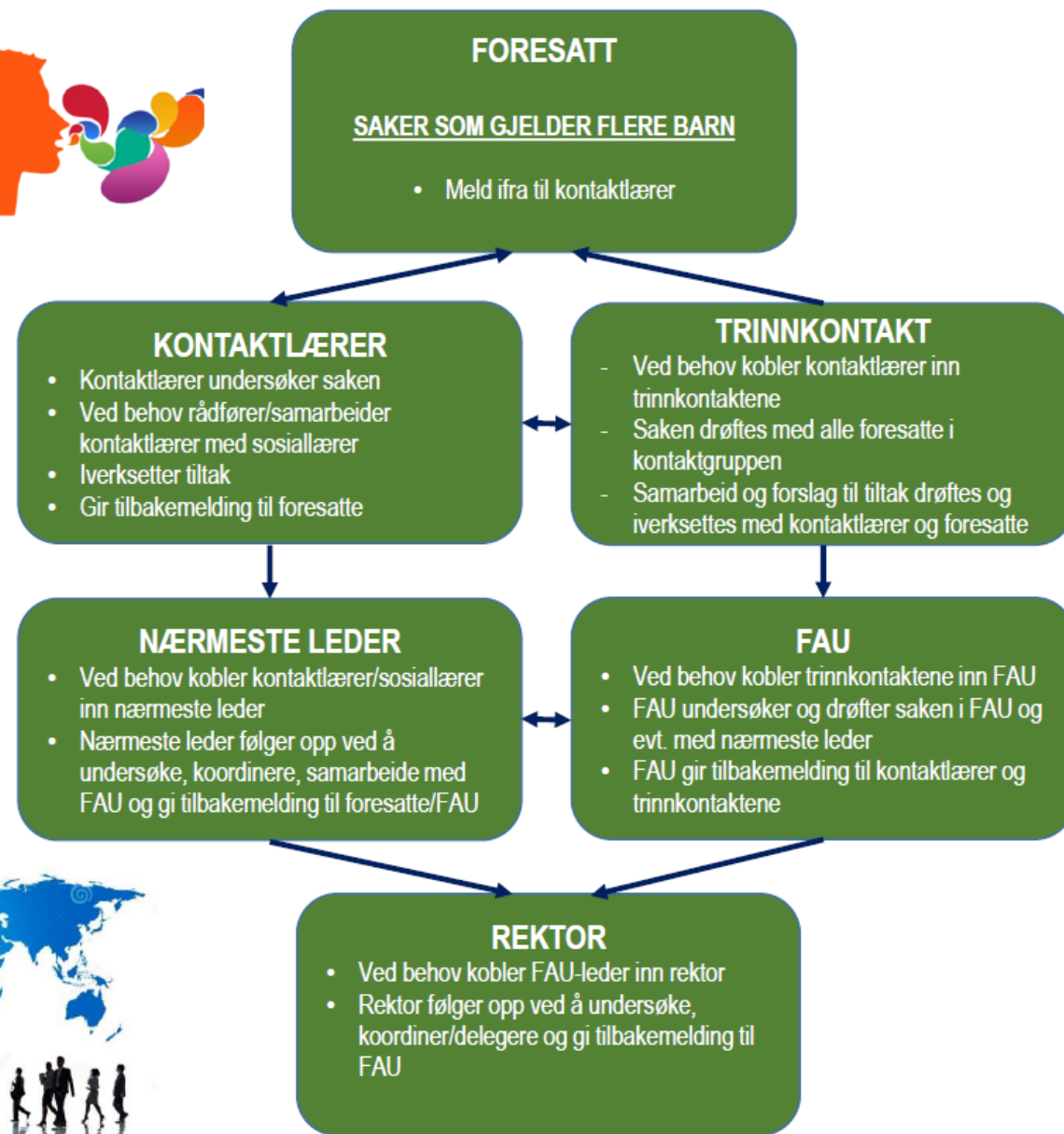
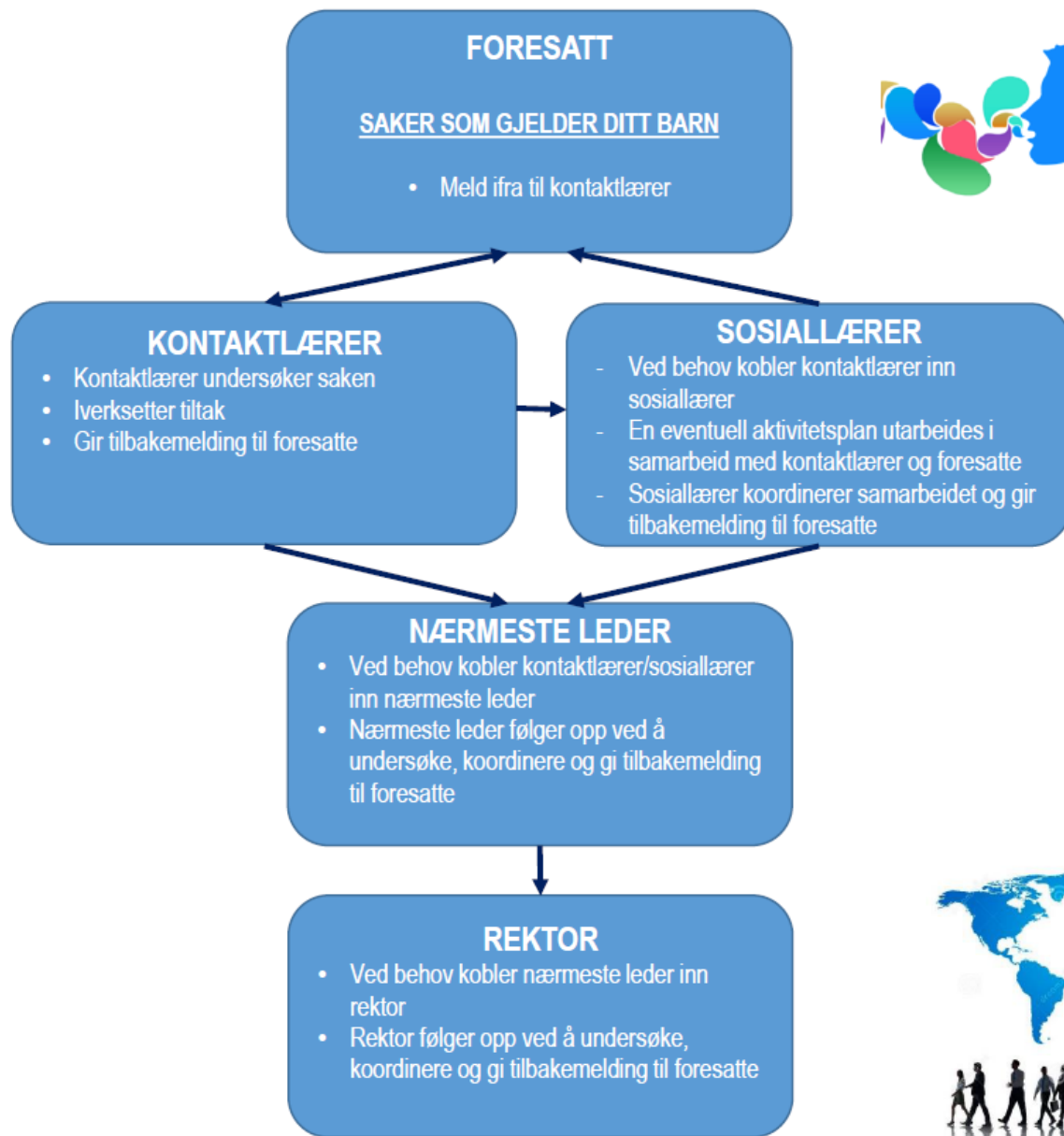
-
-
-
-
-

22.11.2018

Osloskolen

Til "Trygt og godt skolemiljø
på Ammerud skole"

KOMMUNIKASJONSLINJEN PÅ AMMERUD SKOLE

INNBLIKK

Er et verktøy til bruk for avdekking av relasjonell mobbing. Metoden kan brukes i vanskelige saker, eller som generelt forebyggende tiltak. Erfaringene med bruk av verktøyet er at lærere som tar det i bruk får bedre oversikt over det som skjer mellom elever.

På Ammerud får lærerne hjelp av skolens sosiallærer med ansvar for skolemiljø, til gjennomføring av Innblikk.....

22.11.2018